

Themajaar historische Buitenplaats 2012 krijgt vervolg

Kasteel Rosendael.

Foto: Helene Blaak

SKBL: het nieuwe landelijke platform voor kastelen, buitenplaatsen en landgoederen

Dat monumentaal erfgoed aandacht en zorg nodig heeft om te kunnen overleven staat buiten kijf en het is tevens bekend dat meer mensen er zich voor zouden moeten inspannen. René W. Chr. Dessing, initiatiefnemer en oud-voorzitter van het Jaar van de historische Buitenplaats 2012, probeert met een nieuw initiatief blijvende belangstelling voor het nationale cultuurgroene erfgoed te creëren. Daarom werd dit jaar Stichting digitaal portaal voor Nederlandse Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen (SKBL) opgericht. In dit interview vertelt hij wat hem daartoe bewoog.

Helene Blaak

Foto: Helene Blaak

Slot Loevestein.

Waarom dit vervolg op het Jaar van de Buitenplaats?

'In 2012 is er volop aandacht geweest voor de Nederlandse kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen (KBL). Meer mensen weten nu dat er buitenplaatsen zijn en zijn ze gaan bezoeken. Ook direct betrokkenen hebben volop baat bij het themajaar gehad. Overal is men gaan overleggen en soms gaan samenwerken. Maar één themajaar, hoe succesvol ook, is echter niet genoeg. Bovendien toonde het grote succes tegelijk de noodzaak van een vervolg aan. Destijds werden website, nieuwsbrieven maar ook het regionale overzicht van Nederlandse buitenplaatsen zeer gewaardeerd. Die positieve aandacht voor KBL wil ik graag vasthouden en daarbij kan de nieuwe *Stichting digitaal portaal voor Nederlandse Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen* helpen. Een digitaal platform geeft de mogelijkheid veel mensen te bereiken. Tegelijkertijd is dit initiatief een antwoord op de in 2012 vaak gehoorde klacht dat het digitale aanbod rond KBL bijzonder versnipperd is. Een

landelijk overzicht ontbreekt en de landelijke belangen voor dit erfgoed worden door de decentraliserende overheid nu nauwelijks gediend. In het belang van het behoud van dit cultuurgroene erfgoed is landelijke verbinding essentieel.'

Waarom zijn zo expliciet kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen samengebracht?

'Bezoekers van KBL maken nauwelijks onderscheid tussen zulke objecten. Sterker nog bijna niemand in ons land kent de begripsverschillen. De meesten willen gewoon een mooie plek bezoeken om er te wandelen, een huwelijksfeest te geven, te overnachten of iets anders te beleven. In de vormen van publiekstoegankelijkheid zijn niet veel grote verschillen en overal is die fraaie, vaak eeuwenoude natuur aanwezig. Door in de naam wel een onderscheid te maken, geeft sKBL aan dat het drie verschillende type erfgoederen zijn, maar dat ze wel nauw aan elkaar zijn verbonden. Op de website van sKBL kan men dan vervolgens lezen wat de verschillen zijn tussen kastelen, buitenplaatsen en landgoederen.'

Welk doel streeft sKBL na?

'Dit platform is gestart zodat relevante kennis, kunde, contacten, nieuwe initiatieven en inzichten kunnen worden gebundeld en toegankelijk gemaakt voor een in dit speciale erfgoed geïnteresseerd publiek in binnen- en buitenland. De stichting streeft ernaar om het versnipperde digitale aanbod over KBL bij elkaar te brengen door de mogelijkheden van publiekstoegankelijke, semi-toegankelijke en incidenteel toegankelijke KBL online te bundelen en te ontsluiten voor gebruikers van de faciliteiten. Hierbij zijn zowel de erfgoedprofessionals als direct betrokkenen (eigenaren, bewoners, bestuurders, beheerders en kasteelmuseumdirecties), als wetenschappelijk onderzoekers, provincies en vele experts partners van de stichting. Op de website, die nog niet voltooid is, kunnen bezoekers nu al over honderden KBL informatie vinden. Raar maar waar: zoiets bestond tot 2014

niet en het is vreemd als men zich realiseert hoe dit erfgoed in vele provincies aanwezig is in omvang en culturele waarde!'

Hoe ziet de organisatie van sKBL eruit?

'Het bestuur van de stichting bestaat uit vijf deskundigen. Oud-directeur van Staatsbosbeheer Chris Kalden is voorzitter. Zij brengen ieder een eigen expertise in. Ik ben directeur van sKBL. De stichting is met het resterend kapitaal van het themajaar van start gegaan en deze bescheiden middelen maken de aanloop mogelijk. Gelukkig zijn de eerste reacties zeer bemoedigend. Zo hebben zich nu al meerdere mooie KBL en enige andere organisaties als donateur (Vriend van sKBL) aangemeld. Ook dragen het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Van Bylandt Stichting bij. Net als in het

Foto: Stichting Twickel

Kasteel Twickel.

themajaar hebben talrijke deskundige vrijwilligers zich aangemeld om tijd, kennis en kunde in te zetten om van SKBL een succes te maken. De nieuwsbrieven zijn hier een direct resultaat van en er komt meer.'

Wat wil je over 5 jaar met SKBL hebben bereikt?

'Dan is SKBL hopelijk uitgegroeid tot dé plek waar men informatie zoekt over Nederlandse kastelen, buitenplaatsen en landgoederen. Er zal dan veel gerealiseerd zijn in de digitale ontsluiting van dit prachtige cultuurgroene erfgoed. Van harte hoop ik dat het initiatief dan zal zijn uitgegroeid tot een functionerend landelijk podium, waarbij zowel het geïnteresseerde publiek als de direct betrokkenen baat hebben. De plek waar informatie te vinden is, waar men ervaringen deelt en waar men elkaar vindt in een gedeelde intentie om het erfgoed te behouden. SKBL wil graag een bijdrage leveren aan de instandhouding van deze parels in ons cultuurlandschap. SKBL zal trachten een plek te zijn waar provinciale overheden en betrokkenen elkaar spreken. Zeker is dat veel meer mensen onder bekoring zijn geraakt van onze KBL, ze vaker bezoeken en helpen.'

Welke informatie kunnen we vinden op www.skbl.nl?

Naast informatie over KBL, staat op de website ook een KBL-agenda waarin exposities, evenementen, podiumkunsten en nieuws te vinden zijn. We proberen een landelijk, breed en gevarieerd overzicht te geven. Ook zullen in de toekomst lezingen en excursies worden georganiseerd. SKBL zal jaarlijks meerdere nieuwsbrieven uitbrengen met een varia aan artikelen en signaleringen. U kunt zich voor de nieuwsbrief aanmelden via www.skbl.nl.'

Wordt de trom eigenlijk nog geslagen voor dit nieuwe initiatief?

'Zeker! Kort geleden zijn wij met de site online gegaan zonder daar veel ruchtbaarheid aan te geven, omdat er nog veel moet worden toegevoegd. Zodra het grootste

Foto: collectie stichting Menkemaborg

De Menkemaborg.

deel van de toegankelijkheidsinformatie op de website staat, zullen wij de media gaan benaderen. Via sociale media (Facebook, Twitter en LinkedIn) zijn wij nu al actief. Ik heb er alle vertrouwen in dat we via SKBL met de hulp van velen de instandhouding van KBL tot een succes weten te maken.' ■

SKBL kun je vinden op:

Website: www.skbl.nl

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/groups/skbl>

Facebook: <https://www.facebook.com/skblnederland>

Postadres: Stichting KBL, Herenweg 9
2105 MB Heemstede

Email: info@skbl.nl

Foto: Kenneth Stamp

René W. Chr. Dessing.

Nieuw particulier initiatief: Ithaka prijs en Ithaka stipendium

Enige tijd geleden is een nieuwe prijs ingesteld in nauw overleg met mevrouw Els Veder-Smit en stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen. Wat haar dreef om binnen SKBL bij te dragen aan de instelling van de Ithakaprijs en het Ithakastipendium schreef zij in een brief:

'Mijn interesse in dit erfgoed ontstond toen ik als kind mijn ouders vergezelde om de mooie buitens van de Utrechtse Heuvelrug te bekijken. Later, toen de politiek me in haar greep kreeg, werd ik wethouder van Zeist, met onder meer cultuur in mijn portefeuille. Dat hield de restauratie in van het Slot Zeist, samen met de toenmalige burgemeester. Boeiend en nuttig om iets van restauratieprincipes te leren. In de landelijke politiek heb ik me aan de volksgezondheid gewijd, al hield ik mij ook met de monumentenzorg bezig en werd ik door Jhr. Van der Wijck wegwijds gemaakt in de wereld van buitenplaatsen. Toen kwam in 2012 het Jaar voor de Buitenplaatsen. Een unieke campagne met publicaties, bijeenkomsten

Els Veder-Smit.

en prachtige exposities. Bovendien volgde de uitgave van een Nationale Gids, waarin de bestaande 551 buitenplaatsen zijn beschreven, gefotografeerd en voorzien van gegevens over bewoningsgeschiedenis en conditie. Door dit Themajaar zijn velen zich bewust geworden van het bestaan en de schoonheid van buitenplaatsen. Maar zij hebben ook inzicht gekregen in de problemen van de bewoners en eigenaren. Die zorgen immers voor instandhouding en onderhoud, tegen stijgende kosten en moeten soms strijd voeren tegen bestemmingsplannen met wegeaanleg of woningbouw.

Ik vroeg me af, wat een vervolg kon zijn op het grote succes van het Themajaar. Overleg met oud-voorzitter, Drs. René Dessing, leidde binnen de dit jaar opgerichte SKBL tot de instelling van een prijs of stipendium. Het is een logisch en doeltreffend middel om de interesse voor de buitenplaatsen te verbreden en te verdiepen. Een aanmoediging voor studenten, deskundigen en andere belangstellenden om hun waardering voor buitenplaatsen te verwoorden, een grondslag te geven en hopelijk ook te voorzien van ideeën voor verbetering van hun positie. Wie weet wat er tevoorschijn komt!' aldus Els Veder-Smit.

Korte biografie Els Veder-Smit

Els Veder-Smit (1921) volgde Gymnasium A en studeerde Nederlands Recht. Zij studeerde in 1947 af en trouwde in dat jaar met mr. C.J. Veder. Als lid van de VVD heeft ze haar werkzame leven doorgebracht in de lokale, provinciale en landelijke politiek. Veder-Smit zat onder andere in de gemeenteraad van Zeist en later in die van Leeuwarden. Van 1978 - 1981 was zij staatssecretaris Volksgezondheid en Milieuhygiëne in het kabinet Van Agt I. Daarna was zij tot

1991 lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Naast haar politieke werk had Els Veder-Smit zitting in vele besturen van organisaties in de gezondheidszorg, maar ook in die van culturele instellingen. Klassieke muziek, Hollands porselein en Nederlandse buitenplaatsen interesseren haar en nog altijd is zij betrokken bij sociale en maatschappelijke ontwikkelingen.

De Ithakaprijs en stipendium

De Ithaka prijs is bedoeld voor interdisciplinair (wetenschappelijk) onderzoek rond kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen. Ook journalistieke (media) producties die het cultuuroerfgoed breed onder de aandacht hebben gebracht van het Nederlands publiek komen in aanmerking. Het stipendium is beschikbaar voor onderzoekers die op uiteenlopende studiegonden onderzoek willen verrichten naar KBL op voorwaarde dat het onderzoek gepubliceerd is of zal worden. Aan de prijs en het stipendium is een geldbedrag van € 5.000,- gekoppeld. De jury bestaat uit:

1. Paul Schnabel (voorzitter)
2. René Dessing (directeur SKBL, secretaris)
3. Yme Kuiper (bijzonder hoogleraar historische buitenplaatsen en landgoederen, Rijksuniversiteit Groningen)
4. Madeleine Maaskant (architect, hoofd gebouwen Natuurmonumenten)
5. Hans Marijnissen (journalist Trouw, natuur en duurzaamheid)
6. Luydert Smit (jurist en econoom)

Over de achtergrond van de naam van de prijs, vindt u informatie op www.skbl.nl. De Ithakaprijs en stipendium worden jaarlijks door de onafhankelijke jury toegekend. Het protocol zal binnenkort op de site te vinden zijn. Voor deelname en/of vragen mailt u René Dessing (rdessing@skbl.nl). ■